

PREPORUKA REC(2001) 9
KOMITETA MINISTARA DRŽAVAMA ČLANICAMA
O ALTERNATIVAMA SUDSKOM PROCESU
IZMEĐU ORGANA UPRAVE I PRIVATNIH STRANAKA

1. Komitet ministara, prema uslovima člana 15.b Statuta Saveta Evrope,
2. Uzimajući u obzir činjenicu da je cilj Saveta Evrope da postigne veće jedinstvo među svojim članicama;
3. Podsećajući na Preporuku br. R (81) 7 o merama kojima se olakšava dostupnost pravdi, u čijem se prilogu zahtevaju mere za podsticanje korišćenja postupka mirenja i posredovanja;
4. Podsećajući na Preporuku br. R (86) 12, koja se odnosi na preduzimanje mera za sprečavanje i smanjenje prekomernog opterećenja sudova, što zahteva podsticanje, u odgovarajućim slučajevima, korišćenja prijateljskog rešavanja sporova, bilo potpuno izvan pravosudnog sistema, bilo pre ili u toku sudskog postupka;
5. Uzimajući u obzir činjenicu, s druge strane, da veliki broj slučajeva i, u nekim zemljama, njihovo stalno povećanje, može da naruši sposobnost sudova nadležnih za upravne sporove da održe rasprave u razumnom roku, u smislu člana 6.1 Evropske konvencije o ljudskim pravima;
6. Uzimajući u obzir činjenicu, s druge strane, da sudski postupci u praksi ne mogu uvek da budu najpogodniji za rešavanje upravnih sporova;
7. Uzimajući u obzir činjenicu da raširena upotreba alternativnih sredstava za rešavanje upravnih sporova može da omogući da se ovi problemi reše i da može organe uprave da približi građanima;
8. Uzimajući u obzir činjenicu da glavne prednosti alternativnih sredstava rešavanja upravnih sporova mogu da budu, zavisno od slučaja, jednostavniji i fleksibilniji postupci, koji će omogućiti brža i jeftinija rešenja, prijateljsko poravnanje, rešavanje sporova uz pomoć veštaka, rešavanje sporova po principu pravičnosti, a ne samo u skladu sa striktnim zakonskim propisima, i sa većom diskrecijom;

9. Uzimajući stoga u obzir činjenicu da bi u odgovarajućim slučajevima trebalo da bude moguće da se upravni sporovi rešavaju drugim sredstvima a ne korišćenjem sudova;
10. Uzimajući u obzir činjenicu da primena alternativnih sredstava ne bi trebalo da posluži organima uprave ili privatnim strankama kao sredstvo izbegavanja njihovih obaveza ili pravnih normi;
11. Uzimajući u obzir činjenicu da, u svim slučajevima, alternativna sredstva treba da omoguće sudsku obnovu procesa, pošto to predstavlja krajnju garanciju za zaštitu prava i korisnika i uprave;
12. Uzimajući u obzir činjenicu da alternativna sredstva sudskom procesu moraju da poštuju načela jednakosti i nepristrasnosti, i prava stranaka;
13. Preporučuje da vlade zemalja članica promovišu primenu alternativnih sredstava za rešavanje sporova između organa uprave i privatnih stranaka sledeći, u svom zakonodavstvu i praksi, načela dobre prakse sadržane u prilogu ove preporuke.

PRILOG UZ PREPORUKU BR. R (2001) 9

I OPŠTE ODREDBE

1. Predmet preporuke

I Ova preporuka se bavi alternativnim sredstvima za rešavanje sporova između organa uprave i privatnih stranaka.

II Ova preporuka se bavi sledećim alternativnim sredstvima: unutrašnjom revizijom, mirenjem, posredovanjem, poravnanjem i arbitražom.

III Iako se preporuka bavi rešavanjem sporova između organa uprave i privatnih stranaka, neka alternativna sredstva mogu takođe da posluže za sprečavanje sporova pre nego što do njih dođe; to je naročito slučaj u pogledu mirenja, posredovanja i poravnanja.

2. Obim alternativnih sredstava

I Alternativna sredstva sudskom procesu treba da budu ili uopšte dozvoljena ili dozvoljena za neke vrste slučajeva koji se smatraju prikladnim, naročito za one koji se tiču

pojedinačnih upravnih akata, ugovora, građanskih obaveza, i uopšte govoreći, potraživanja određene sume novca.

II Prikladnost alternativnih sredstava zavisiće od spora koji je u pitanju.

3. Regulisanje alternativnih sredstava

I Regulisanje alternativnih sredstava treba da predvidi ili njihovu institucionalizaciju ili njihovu primenu od slučaja do slučaja, zavisno od odluke stranaka koje su u pitanju.

II Regulisanje alternativnih sredstava treba da:

- a. osigura da stranke dobiju odgovarajuće informacije o mogućoj primeni alternativnih sredstava;
- b. osigura nezavisnost i nepristrasnost miritelja, posrednika i arbitara;
- c. garantuje pravične postupke koji će omogućiti naročito poštovanje prava stranaka i princip jednakosti;
- d. garantuje, koliko god je to moguće, transparentnost primene alternativnih sredstava i izvestan nivo diskrecije;
- e. osigura izvršenje rešenja postignutih primenom alternativnih sredstava.

III Regulisanje treba da pospeši zaključenje alternativnih postupaka u razumnom roku tako što će se odrediti krajnji vremenski rokovi, ili na neki drugi način.

IV Regulisanjem se može predvideti da primena nekih alternativnih sredstava sudskom procesu u određenim slučajevima dovede do odlaganja izvršenja akta, bilo automatski bilo po odluci nadležnog organa.

II ODNOS SA SUDOVIMA

I Neka alternativna sredstva, kao što su interne revizije, mirenje, posredovanje i pokušaj postizanja poravnanja, mogu se primeniti pre sudskih procesa. Moguće je predvideti da primena ovih sredstava bude obavezna kao preduslov za početak sudskih procesa.

II Neka alternativna sredstva, kao što su mirenje, posredovanje i poravnanje, mogu da se primene za vreme sudskog procesa, eventualno po preporuci sudije,

III Primena arbitraže treba, u principu, da isključi sudski proces.

IV U svim slučajevima, primena alternativnih sredstava treba da dozvoli odgovarajuću sudsku obnovu procesa, što predstavlja krajnju garanciju zaštite i prava korisnika i prava uprave.

V Sudska revizija zavisice od odabranog alternativnog sredstva. Zavisno od slučaja, odgovarajućom vrstom i obimom ove revizije biće obuhvaćen postupak, naročito u pogledu načela navedenih u odeljku I.3.II.a,b,c,i d, i/ili pravovaljanosti.

VI U načelu i saglasno zakonu, primena alternativnih sredstava treba da ima za rezultat odlaganje ili prekid krajnjih vremenskih rokova za sudske procese.

III POSEBNE KARAKTERISTIKE SVAKOG ALTERNATIVNOG SREDSTVA

1. *Unutrašnje revizije*

- a) U principu, unutrašnje revizije treba da budu moguće u odnosu na bilo koji akt. One mogu da se odnose na svrsishodnost i/ili zakonitost upravnog akta.
- b) Unutrašnje revizije mogu, u nekim slučajevima, biti obavezne, kao preuslov sudskim procesima.
- c) Nadležni organi treba da ispitaju unutrašnje revizije i da o njima donesu odluku.

2. *Mirenje i posredovanje*

- a) Mirenje i posredovanje mogu da pokrenu zainteresovane strane, sudija ili da se oni predvide kao zakonska obaveza.
- b) Miritelji i posrednici treba da organizuju sastanke sa svakom strankom pojedinačno ili istovremeno radi postizanja rešenja.
- c) Miritelji i posrednici mogu da pozovu organ uprave da poništi, povuče ili izmeni neki akt po osnovu svrsishodnosti ili zakonitosti.

3. *Poravnanje*

- a) Ukoliko nije drugačije predviđeno zakonom, organi uprave neće koristiti poravnanje da bi zanemarili svoje obaveze.
- b) U skladu sa zakonom, javni službenici koji učestvuju u postupku koji ima za cilj postizanje nagodbe putem pregovora imaće dovoljna ovlašćenja da mogu da prihvate kompromis.

4. *Arbitraža*

- a) Stranke treba da budu u mogućnosti da odaberu zakon i postupak za arbitražu u okviru zakonski propisanih granica. Saglasno zakonu i željama stranaka, odluke arbitara mogu da se zasnivaju na principu pravičnosti.
- b) Arbitri treba da budu u mogućnosti da preispitaju zakonitost akta kao preliminarno pitanje u cilju donošenja odluke o njegovoj pravovaljanosti čak i ako nisu ovlašćeni da odlučuju o zakonitosti akta imajući u vidu da njihova odluka može da bude poništena.